

SOLVIND
ungdomsarbeider av Odd N Løken

ISBN: 978-82-997327-0-3

Versjon 4.0.2 (pdf-format)

Copyright © e-forlaget 2002-2022

Alle rettigheter forbeholdt. All rights reserved.

Også publisert:

«En dag i juni» og «Kjærlighet på pinne» (NRK Radio, Opp fra skrivebordsskuffen 29.mai 1979)

«Med 18 år på samvittigheten» (Kulturforlaget BRAK, Ugrassommer 1979)

«Siste vink» (Kulturforlaget BRAK, Kvekua nr 13, 1980)

«Ved bålet» og «Fuglen har fløyet» (Kulturforlaget BRAK, Kvekua nr 14, 1980)

«Dråper» (Oasen nr 1, 1980)

«Stillheten» og «Vintervei» (Oasen nr 2, 1980)

«Hører ikke» (Oasen nr 4, 1982)

«Nedtegnelser i en lys rød russetid» (Oasen nr 12, 1998)

«Stille skrik» (Oasen nr 11, 1997 og Oasen nr 13, 2010)

Andre utgivelser fra samme forfatter på e-forlaget:

- * Kransen sluttes ~ 2004, ISBN 978-82-997327-1-0 (også på eget forlag 1980)
- * Sakte, sikkert ~ 2009, ISBN 978-82-997327-2-7 (også på Kulturinstitusjonen Piivv 1987)
- * Homo sapiens ~ 2009, ISBN 978-82-997327-3-4 (også på Kulturforlaget BRAK 1980)
- * Adam i paradiset ~ 2010, ISBN 978-82-997327-4-1

Følg oss videre på e-forlaget.no

Materialet er vernet etter åndsverkloven. Uten uttrykkelig samtykke er eksemplarframstilling, som utskrift og annen kopiering, bare tillatt når det er hjemlet i lov (kopiering til privat bruk, sitat o.l.) eller avtale med rettighetshaver. Utnyttelse i strid med lov eller avtale kan medføre erstatnings- og straffeansvar.

Innhold

HVIS JEG.....	5
VED BÅLET	6
IAKTTATT	7
Á LA IBSEN	8
ADIOS COMPAÑERO.....	9
ORIGINAL.....	10
AIPOTU	11
ALTERNATIV.....	12
ANONYM ÅPENBARING.....	13
ARBEID.....	14
BALLADE	15
MARERITT	16
MED 18 ÅR PÅ SAMVITTIGHETEN	17
DAGEN DERPÅ	18
PÅ GLATTISEN.....	19
ELEGI.....	20
EN DAG I JUNI.....	21
EUGEN	22
FUGLEN HAR FLØYET	24
GERILJAKRIGEREN.....	25
GJEMSEL	26
GJENGSJARGONG PÅ UMORALSK AREAL	27
KJÆRLIGHET PÅ PINNE	28
KJERKEROCK	29
ØYE FOR ØYE, TANN FOR TANN	30
VREDENS HÅP	31
I KVELD.....	32
VILJE.....	33
PROLOG	34
SISTE VINK.....	35
SITUASJON II	36
STILLE SKRIK.....	37
TÊTÊ-Á-TÊTÊ.....	38

TRE KVARTER PÅ HYBEL.....	39
TÅKEVANDRING.....	40
ARBEID SOM LIVSLØGN.....	41
DRÅPER.....	42
HØRER IKKE	43
STILLHETEN.....	44
VINTERVEI.....	45
NEDTEGNELSER I EN LYSERØD RUSSETID.....	46
1. Skapelsen av et image.....	46
2. The Most Beautiful Girl In The World (Is Not Mine).....	47
3. Stille Anton og andre himmelporter.....	48
4. Pessimisten viser ansikt (og klør)	49
6. 1.april, politiske ytringer og ymse	51
7. Sjølskryt det kan lukte av... ..	51
8. Eksamensstri og puggetid.....	52
9. Et pust i bakken	53
10. Søttende mai!	54
Etterord	56
Antydninger	57

HVIS JEG

Hvis jeg
kunne drukne vannet
slukke en stjerne
ville dere fått sanne
mine ord i det fjerne

Hvis jeg
kunne flytte fjell
samle hav i spann
ville jeg vært meg selv
– noe jeg nå ikke kan

Hvis jeg
vandrer over stokk og stein
i ørkenen – og finner regn
vil jeg finne min vei
og mer av meg

Hvis jeg
hadde vært et brev
uten gåter i knyttneve
ja, da – og først da –
ville jeg leve

VED BÅLET

Lunt under en stormvind
åpnet du en orm-grind,
stjal småfrekt mine ord
med lepestiftens spor.

Perleblikket var tomt.
Hånden smøg seg varsomt
over et solbrent fjes.
Så nær gnistglad peisfres

var vi, som i en foss.
Farefryd brant i oss.
Kroppslysten, sulten hud
jaktet frilekens gud.

Vi tok, vi ga – til slutt
i form av nyttårskrutt,
et glimt av det røde
i det fjerne, øde.

Det kunne livet by.
Snart fulgte midnattsgry.

IAKTTATT

Jeg så et skrik
en tåret lengsel
fortvilte øyne
et kuert hjerte

Jeg så et smil
en hulemunn
varme øyne
et gledet sinn

Jeg så et barn

Á LA IBSEN

Når vi døde våkner
drømmer Peer Gynt
om Hedda Gabler
mens samfunnets støtter
brant
i et dukkehjem
av gjengangere

ADIOS COMPAÑERO

Adios compañero,
du ofret ditt liv.
Det styrket vår tro,
fredshavets siv.

Overalt hvor ropet er dødt
skal vi vekke det til live.
Våre hjerter brenner rødt,
og vi roper ¡EL CHE VIVE!

*Fyf... søren og
kyss meg i r... 'e verste jeg veit!*

ORIGINAL

I.

Med sola som hjerte
og Pluto som forakt
mot andre univers

II.

trying to sleep
counting sheep
-s!

III.

Hvem er du?
Jeg er meg selv.
Hvordan? (For seg selv: Umulig!)
Jeg sover om dagen!

IV.

Panikken
smelter
omkring meg, og jeg
flyter mot strømmen

AIPOTU

Jenta sprer lykke
over jordstykket
de eier og dyrker på gard'n.
På armen sover et barn.

I paradiset
traller en far, og himlen griner.
Jorda er rød.
Det spirer mellom gamle ruiner.

Landet er rikt,
mennesket unikt.
Kilden renner i ensomhet
og skapt av en som *vet*.

ALTERNATIV

Mennesket – forlatte sjelekryp
vakler
nær Æsops grav
skimter Hamlet
vår middelalderske visdomstann:

Bedre å la være
enn ikke være!

ANONYM ÅPENBARING

Første kapittel

(ønskes gjenkjent som Osteprekenen):

¹Livet er som en sveitserost. ²Den er full av hull. ³Og vi må være varsomme, ⁴så vi ikke faller ⁵i avgrunnene. ⁶De er dypere enn ⁷vi tror.

Andre kapittel

(ønskes minst mulig kjent):

¹Helvete, derimot, svever på en topp. ²Det er ³så mange som bevisst streber dit opp. ⁴Men de kaller det ⁵lykke.

ARBEID

Arbeid – en menneskerett!
leser den arbeidsløse

Å overleve kan være greit
sier arbeideren og selger
sin arbeidskraft

Jeg må også leve
tenker den rike og
kjøper billig arbeidskraft

Stemningen?
Forandre systemet!
Gi faen i profitt
som ikke tar hensyn til mennesket!
Nei, smiler den rike (med trumfesset);
Vi lar det være slik det er!

BALLADE

En tråd av stål
En fjær av jern
Det har jeg hatt!

Fred med våpen
Lys av bek natt
Det har jeg tatt!

Solen gråter
Drømmene flyr
Jeg er besatt!

MARERITT

Faen også! Jeg må slutte å tenke
så mye – jeg sovner jo ikke,
for pokker!

Og klokka er ti på ett allerede,
ikke rart jeg er trøtt i morgen
tidlig og seint.

Og jeg er trøtt nå – og for en time siden.

Og jeg er tørst. Vannet
jeg drikker er ikke vann
i det hele tatt.

I drømme tyder jeg tegnene fra
måneskinnet, stjernebildene, snøfnuggene og atmo-
sfæren i lufta. Jeg er en
krøpling i hodet – surrsurrsurr:
Sos.-øk.-prøve i morgen, hele dagen, mange
timer, kjempestore minutter,
livslange og fiendtlige sekunder...

Rrrrr! Rrrrrr!

Vekkerklokka...

Nå braker

HELVETE

løs, og jeg sitter liten, alene!

...og ensom.

MED 18 ÅR PÅ SAMVITTIGHETEN

Det er en mager trøst å høre at jeg for tiden er 18 år. Jeg har funnet mitt hjørne; det er der jeg står. Jeg stamper i kvikksand, ser tall dagen lang. Min lengsel mot fred er bare en drøm. Jeg hører en sang, jeg rives med og legger på svøm mot skogens og fjellets rike, det eneste uten like. Om sommeren haster jeg i vei som en bønn. Når julen er over, går jeg og sover og venter på en isfri brønn.

Og tiden, hvor blir det av den? Den reiser bust og kommer aldri igjen. Jeg makter ikke glemme dette nakne hjemmet, disse sår under mitt hår. Når sola smeller, befris alle treller og jeg som en av dem. Da forsvinner mitt hjem.

En organisme i kapitalisme søker mot anarkisme. Det er meg, men jeg er lei av å være den siste til å miste mitt hode. Andre svarer i kode og svada: Bla, bla, bla... Ukebladmentalitet! Men *jeg* er da ikke fet. Det er bare et mareritt som har nok med sitt. – For en verden! Jeg driter i ferden og trår utenfor vårt univers. Derfor er jeg pervers. Men livet er ennå mitt selv om jeg puster i dynamitt og sleper på araditt.

Er ikke livet skjønt? Nei, bare fra én synsvinkel er håpet lysegrønt. Det er fra månen...

DAGEN DERPÅ

Hadde det moro i går
Husker ingen ting!
Supte øl
Ble i humør
Prata mye
Smakte sprit
Spydde skinnende guffe!
Det var godt...
Hæla i taket og hue i do! Yeah!
Sovna i armene til Marit
Hu er daylig!

Vakna i morges
Skallebank
Kvalm som juling
Stua ser ikke ut
Grisebinge
Knuste glass og øl-søl

Hva vil muttern og fattern si?
Hva gjør jeg nå?

Og hvor er Marit?

PÅ GLATTISEN

Du tror på en allmektig Gud
Jeg liter bare på min sjel
Så, mens jeg har tynn hud
er din skorpe tett og hel
Du har dine bud
Jeg er moralsk likevel

Når vi en gang skal dø
mette på sirkus og brød
gråter jeg over dette
korte pustet i sivet
Du higer panisk etter
det evige livet

Med håndsirkler i skjegget
kommer vi til kort
når vi forlater alt vårt:
På glattisen faller vi begge!

ELEGI

Mitt hode slår
tankene brenner!
Livet er dødt
og tårer renner –

Kjenner skyld i mi grop...

En kroket kvist
ler i smertens gap
fortvilet, trist
aner blott et tap

Å høst, ti med ditt rop!

EN DAG I JUNI

Det er lett å spørre
hva som gikk galt, men jeg
kan ikke svare.

Det er lett å anklage deg,
men fortregelsen vil ikke vare.

Det jeg vet er hva jeg har følt,
og det var bare godt.

Tro meg; at jeg ennå elsker deg
selv om jeg er slått.

(For godt?)

EUGEN

I.

I butikken fikk Eugen se
så deilig mye sjokolade.
Han orket ikke å dy seg;
tok en håndfull og løp sin vei.

Han gjemt seg på hemmelig sted
der ingen ville søke og lete.
I ro og mak satt Eugen og spiste
inntil han så hva klokka viste.

Føttene måtte løpe ham hjem
før middagen ble satt frem
for ikke å vekke mistanke.
Hjertet tok til å banke...

Da de så Eugen komme
ble de nok mistenksomme.
Han var andpusten, het og svett,
og dessuten var han mett!

Eugen så alskens deilig mat
settes fram på nye fat.
Han bare pirket i maten,
men drakk et ølkrus med vatn.

II.

Telefonen i stua pep,
og Eugen følte et rep
stramme seg om hans hals.
Sakte danset det vals...

Stillheten var tyngende rå
etter at han så faren gå.
Da faren kom taus tilbake
lignet han på kvikklunsjkake.

Far hentet fram hevners ris
«for å gjøre gutten vis!»
Så måtte Eugen sone sin dom
i kjellermørkets triste rom.

Bak en tykk og trang luke
satt Eugen glemt hver uke.
Eugen ble hes og våt
av sin stadige gråt.

III.

Årene forsvant bak hans rygg.
Eugens samvittighet ble stygg.
Eugen forsøkte å glemme,
Men forstod hvor han hørte hjemme.

Et uskyldig menneskeliv
er myrdet med kniv,
redskapet for Eugens hat.
Straffen ble livsvarig isolat!

FUGLEN HAR FLØYET

Det smalt mot vindusruta. Pappa våknet brått og kastet et blikk på vekkerklokka. Over ti allerede. Men det var søndag og fri. Han vekket mamma. De snakket om dagens trimtur, om den vanlige runden de gikk hver helg. Så tente han sigaretten og nøt hviledagen.

Mamma stod opp først. Hun strakte seg våken og luntet bort til vinduet. Ute var det januar. Poplene sprikte andektige i hver sin snøsmoking. Hekken hadde druknet i snø, og på hustaket til naboen var det tjukt av disse hvite vinterkrystallene. Visst var det vakkert.

Pappa kom også bort til utsiktsposten og fortalte om smellet mot ruta som hadde vekket ham. Begges øyne søkte ubevisst mot bakken, og ganske riktig: Det *var* en mørk flekk i alt det hvite.

De kledde på seg, redde senga og gikk ned. Maten kom på bordet, og vi gledet oss alle til en hyggelig søndagsfrokost. Mamma ropte på oss, og Eli og lillebror krabbet ut av bosoa. Da kunne jeg like godt stå opp selv.

Det var god mat og trivelig prat rundt bordet. Eli og lillebror var ferdige først og gikk fra bordet, inn i stua. Opphavet og jeg spiste oss også mette før vi ryddet av bordet. Mamma kom på dette med svartflekken i snøen og tittet ut, ned på bakken. Der, under juleneket, lå en fugl. Snøen smeltet på den. Det var både liv og håp.

Pappa hentet den lille, lune fugleskrotten i hånden. Den flakset med en vinge og pustet redd. Det ene øyet blunket sløvt til oss. Mamma fant en konfekteske og la i et hodeskaut. Varsomt ble dompappen lagt med dirrende hender i sitt provisoriske rede. Esken ble satt nær varmen for å tine opp fugl og fjær, men ikke for lenge. Vi var redd for at overgangen skulle bli for stor. Snart bar vi den forsiktig ut i vindfanget. Hvis den kviknet til, skulle den få brødsmuler.

Det ble noen urolige minutter. Alle fem gikk vel og håpet på bedring. Vi var på kjøkkenet og lekte med bikkja. Lillebror ønsket seg en tam fugl, men Eli og vi andre måtte være mer forstandige. Lenger kom vi ikke. Vi måtte se til den.

Ute i vindfanget lå fuglen utenfor esken, halvt på snei, og rørte seg ikke. Den grå ryggen var vendt mot oss. Buken, rød og våt, var nesten skjult.

Pappa tok i fjærbunten og skjønte straks hvordan det var fatt. Fuglen var fløyet.

GERILJAKRIGEREN

Geriljakrigheren i meg har
hjertet i sentrum
hodet som kommandant
ordet som moral
pennen som gevær
blekket som ammunisjon

– og fingeren på avtrekker'n!

GJEMSEL

Gjem din kjærlighet
og rustne ærlighet
for særlig fet
blir du ikke
av tørt drikke

Begrav din lengsel
i tidens trengsel
Glem ditt fengsel
Lev som trell
og drep deg selv

GJENGSJARGONG PÅ UMORALSK AREAL

erru huggern, hæll? (nei, så ulikt)

det knirker og går! (går'e an det 'a?)

erru slitin då? (styr dæ, 'a!)

mæn i svarte... itte ypp!

du skjønner vel det, du,
som er gutt og kan sykle (ro)

KJÆRLIGHET PÅ PINNE

Jeg var
en kjærlihet på pinne
som tiden
slikket
kjærliheten av

KJERKEROCK

Tidlig en søndag morgen
vaska jeg trynet mitt og henda
Jeg kledte meg i smoking
barberte meg og pussa tenna
Mens jeg rettet på slipset
nynnet jeg Fader Vår og gikk
på kjøkkenet, spiste matpakka
før jeg rapte et lite hikk

I min nyeste BMW
kjørte han meg opp kjerkebakken
Jeg skrek FY til noen unger
som pekte ivrig på billakken
Jeg spaserte stiv og kjølig
inn i Guds golde hus
og lot som om jeg ikke så
hundrevis av småmus

Høytidelig inntok presten
sin prekestol og prekte:
«Jeg gikk en dag på museum
der barna stod og lekte
Jeg undret meg over
troens makt i sådan stund»
Jeg lyttet så intenst
at jeg gjespet og tok en blund

De tok meg på fersk gjerning
og anklaget meg for leven
Presten hoppet bukk over
benkene og slo med neven.
Jeg ble helt fortumla
Jeg sang om aprilsnarr
Det er alt jeg husker
før jeg våkna her i Hamar

Nå går jeg her og rusler
helt uten mål og frist
Uten å kjenne min bakgrunn
kaller folk meg ateist

ØYE FOR ØYE, TANN FOR TANN

Lørdagskvelden var både sur og kald
Diskoteket stod åpent på Valhall
Først lå jeg bak dassen og venta
Så koste og dansa jeg med jenta

Han stod der, jeg så ham. Han bare lo
Og tiden kom da jeg lengta mot do
Det gjaldt å vise seg barsk som mann
hvis det ble øye for øye, tann for tann

Med bestemte steg fór jeg mot mitt mål
Da hørte jeg en stemme kalle meg «kål»
Det svei i kjakan – tenna rann!
Nå var'e øye for øye, tann for tann

Et instinkt våknet, et jeg trodde lå dødt
Jeg bråsnudde hæla, og øya så rødt
Jeg måtte hevne et ansikt som brann
gjennom øye for øye, tann for tann

Jeg slo og slo, jeg bomma og falt
Og gutten jeg ødela, svetta visst kaldt
En talende stillhet nådde meg ibland'
mens vi stod øye for øye, tann for tann

Aldri har jeg følt meg så dum
Snart vil jeg sende klage til KROM
Festen er over for meg denne gang
Nå griner jeg, stakkars, i purkens fang

VREDENS HÅP

Dere er mange
men jeg er flere
 og én kveld
vil jeg rive opp
 rota i
løgnen dere
 bestemmer over
 og hive den
til havs, til havs...
Jeg har nemlig
 et sverd
dere glemmer: Håpet! Det skal lades
og fyres av og
 brenne
dere opp. Bare vent...

I KVELD

En svart dott i det fjerne –
døden
nærmere i kveld
men på sikker armlengdes avstand
uvirkelig

En går bue der bak –
smerten
nærmere i kveld
men smeltet med smil og tomhet
inntil...?

En hvit due her inne
gleden
nærmere i kveld
mer jubel, mer moro, mer pjatt
som torner...

VILJE

Du vet hva du vil
Du vil vite hva du
egentlig vet
Jeg har et råd: Søk,
men finn det aldri!
Det er farlig

PROLOG

Jeg kjenner henne fra før.
Hun spør om jeg vil danse.
Jeg takker ja.
Hun er sjarmerende og glad.
I første dans er avstanden
en halv meter, i neste bare noen
centimeter. Deretter er vi dobbel.
Jeg legger armene rundt henne.
En optokinetisk effekt
presser våre svaie linjer sammen
som Sør-Amerika og Afrika (se kart).
Leppene smelter sammen i vårt første kyss.
Begge sjeler gleder seg.
I en krok for oss selv nytes
nye kyss og kjærtegn fra sultne hender.
Livet er herlig deilig. Men i bilen
tuter vennene hennes utålmodige. Avskjeds-
kysset blir forhastet og avbrutt.
Mild øyekontakt lover hverandre mer.

Bilen forsvinner. Støvska blir hos meg.
Jeg går.

SISTE VINK

Den vesle jenta ligger alene,
svøpt i spørsmål og anger
Voksne øyne renner,
bløter lett til en blomstret hvitkjole

Åtte år, bare barnet,
og så ligge der
under korset og frelsen

Hun smilte fra vinduet:
Jeg vinker til deg jeg, pappa!

Det siste lille vink han så

Barnet gledet seg til skoledagen
trippet etter å komme av sted

Storveien stod i veien

Det var ikke langt,
men hun kom aldri over
Hva kunne hun stille opp
mot en pansret Taunus,
liten på en morgenglatt asfalt?

SITUASJON II

Lykken
er mitt eneste mål

Kjærligheten
det eneste jeg lever for

Håpet
min beste venn

Ensomheten
er min eneste fiende

STILLE SKRIK

som stille torden
gråter jeg i uro

den nakne natten
i skyggenes ensomhet¹

forgjengeligheten²
kjære som falmer

fortidens sang³
er glør som dør⁴

skriket smelter
sjelen til støv

hvor lenge er alltid?

1
Blått skimmer krysser kvelden
her jeg lener meg til
et minne
finner glemte ønsker
gamle gleder
reiser – i tid og virkelighet
Livet
så sart og blått
som i kveld

Utenfor
er jeg alene

2
It's written in our Bible:
Life is survival
You don't care
and I don't dare
But thank God
I'm odd

3
trygg på ditt fang
glad i din sang
ønsker alt som før
men fortidens dør
er stengt for alltid
*nå er jeg **fri***

4
Du
er en varm tanke
et vidunderlig liv
mykt under mine fingerfurer
fløyel jeg får ta på

Du sover svøpt omkring meg
og jeg
synker til bunns i din nærhet

Mine hjerteslag for deg
er glør som ikke dør

TÊTÊ-Á-TÊTÊ

- Tror du på Gud?
- Hva er gud?
- Skaperen – Han med de ti bud!
- Nei, Moses bar ned dem.
- Hvem?
- Moses. Ingen så gud. Han er ikke beskrevet, så hvorfor tro?
- Prøv å forstå: Hvordan kunne vi vel ha levet uten frøet som kan gro?
- Frøet spirer av seg selv.
- Lett å si!
- Så også om gud og djevel...
- Men jeg er da fri!
- Ja visst, men kun i din oppblåste fantasi.
- Din troløse hund!
- Og slik skal kristenfolk snakke? Jeg tar til takke med naturens skjønnhet.
- Det er noe du ikke vet: Vi kristne lever i urokkelig tro.
- Ja, ja, blod er blod.
- Hva behager? Blasfemi er her for tjukt.
- Jeg tenkte så å si på kirkelig tukt. Din frihet er kun tvang.
- Men jeg er da fri fra stat.
- Du, som sitter i dens fang? Du blendes av ditt hat mot mitt selvstendige vesen.
- Ti! Din død henger i en tynn tråd. Du kommer ikke forbi: Gud ga deg de helligste råd!
- Han er ikke så kresen.
- Overfor Gud må du tape.
- Sludder! Du babler som en ape.
- Får så være. Men jeg skal ære min Gud til det siste.
- Ja vel. Meg kan det ikke friste!

TRE KVARTER PÅ HYBEL

10:30

Det lille rommet har spisse hjørner, som
klemmer og skremmer

meg mot

ufullstendige minner. Jeg gjenopplever
det hele!

Var på Ridderhallen – bra der, esse –

og ville sjekke opp ei dame etter

2 fulle halvlitere, men det ble bare

én dans på meg.

10:55

Jeg sitter altså her – alene, med

tomt ærend og venter vel ennå på

drømmeprinsessen min som

ikke kom i går heller. Kanskje senere?

Håpet lever mens jeg venter forgjeves.

11:15

Det er visst tåke i dag – !

TÅKEVANDRING

Vandrer i tåke
alltid på vei
mot nytt og fjernt
i tidens sirkel
vender tilbake
til mine feil

ARBEID SOM LIVSLØGN

Mennesket må være redd seg selv. Derfor tyr det gjerne til en fluktsti, dersom livet blir uutholdelig. Vi søker ofte inn i en trygg og konkret rolle – selv om den er aldri så intetsigende – for å slippe unna tankene og forståelsen.

«Hardt arbeid» er som regel den mest effektive virkelighetsflukten mennesket har gitt seg selv, og jeg har et øyeblikk lyst til å sammenlikne arbeid med rusmisbruk. Vi glemmer oss selv en stund, men frir oss ikke. Problemet blir bare større, fortvilelsen enda verre, livets mening stadig fjernere. Med andre ord: En billig, ond sirkel av fluktforsøk. Verden er den samme. Vi klarte bare å kaste bort verdifull tid. Vi er én dag nærmere døden. Og vi er neppe blitt klokere. Kanskje er vi sterkere, kanskje rikere, eldre for visst – men sjelden klokere. Da er vi like langt. Da er vi ennå ego-sløve og livsdumme.

Historiens gåte har vært å finne meningen med livet. Der ligger utfordringen til mennesket, ikke polarisert til *enten* vitenskap eller religion, men som individets eget forhold til eget liv og egen død. Først når mennesket har funnet balansen i sin selverkjennelse, kan det snakke om FRED – og sinnsro i møte med sin egen dødsangst.

Kan arbeid skape sjelefred? Både ja og nei. Rutinejobben stiller svakt her, det samme gjør karriere-stress og konkurranse mot andre enn seg selv. Men det impulsive og personlige engasjement, den frivillige hjelpsomheten, den rike fattigdommen og den selvtilfredsstillende kroppsovingen kan være fredsskapende i individet og dermed verdt å ta vare på og utvikle. Alt som degraderer mennesket til en kategori, til en tidsinnstilt mekanisme, må finne seg i å skilte med sitt rette navn: Destruktivt og fatalt, eller i heldigste fall bare menneskefiendtlig.

Er da de som påberoper seg å være politiske realister virkelighetsnære når de hevder at arbeid (en lønnet jobb, «slite i sitt ansikts sved») er meningen med livet, det vesentlige og hellige? Jeg påstår de baserer sitt vesen på en livsløgn. LIVET er ingen konkret tilstand, og før eller siden opphører tiden. Selv om virkeligheten består av hard materie, synlige gjenstander og hendelser, så er de usynlige langt viktigere for oss som mennesker. Livsløpet er en sinnsopplevelse hos mennesket. Alt det har rundt seg, er en grusom illusjon hvis det ikke settes i direkte kontakt med individets livsfølelse.

DRÅPER

Tiden
i form av dråper
drypper og drypper
som istappene i sola
tappes dråpe for dråpe
omformes utvannes henger på stupet
kjenner vinden – og igjen
en pytt i søla

Andre dråper er såpe
i øynene
tårer som lengter
tårer som leger
tårer som bare renner

Noen
faller lettere
treffer oftere
og flyter i begeret
i Sokrates
i det vi drikker
uten å ane

Bare dråper i havet
sier vi, men
mange bekker små...

HØRER IKKE

Victor reiste seg
løftet sine
hender uten fingre
sang av fryktens lyst
tilskuere var kneblet og skrek
Victor hører dem ikke mer

Victor hører dem ikke mer
hører ikke kjellertårene
stadions blod
hører ikke medfangene
vanviddets støvtørre skrik
den farlige tausheten
hører ikke
majorenes maskinkuler
dødssmatringen

Victor hører dem ikke mer
ikke gjenklngen fra presidentmordet
ikke rosenes endelikt

geværenes tid overdøver

STILLHETEN

Du er alene
hjemme, lytter
til ingenting, kjenner deg
ensommelig, litt
redd kanskje

Du holder pusten, og
i huset rundt
deg knepper det og
tikker det
Utenfor durer to
lyskjegler forbi, og du vet:

Jeg kjenner
deg ikke, stillhet, ikke
her, ikke nå,
ikke før...

VINTERVEI

Vinden koster så snilt av sted
feier over elgtråkk i skaren
Skispor nyttes i julefred
langs veien som vitner om faren

Isgrå ligger den der, sulten,
med vakker vinter og snø omkring,
venter stilt på sikkert offer
Statistisk skjer det i neste sving

Nissen ga skier og staver
Barna er tidlig oppe i dag,
skal ut og få lettrøde kinn
Unn og Anne velger hvert sitt lag

I leken glemmer de døden,
de seiler på glassfiber og ler
Sjåføren er mett og skvetter
Et par jenteskrik er alt han ser

Og neste dag er alt som før
Veien slynger seg isgrå i ring
Under snø'n litt blod og en tann,
men nestemann kjenner ingenting

En snølykt er tent på tunet,
minner om småjentene – et bål
Ettertanken slår meg så vondt
Jeg flyter selv pansret i kaldt stål!

NEDTEGNELSER I EN LYSERØD RUSSETID

1. Skapelsen av et image

Jeg gjentar: For tiden traver jeg omkring i Lillestrøms gater og smug i den hensikt å fullføre min gymnastid på en verdig måte. Eksamen artium nærmer seg med nådeløs fart. Det er ingen veier tilbake til Rom.

Tælen overgir seg i vårens vold. Gjett hvem som er glad for det? Det er meg, blant mange, en gutt i blå anorakk og olabukser. Ansiktet er hovedsakelig bortgjemt bak briller, dun under haka og oppetter ørene, omgitt av en hårlengde som vekker forargelse og – i visse kretser – avsky. Kviser oppstår i ny og ne, uten å være akseptert som noen naturperler i landskapet. De er egentlig kilder til umettelig irritasjon og personlig mindreverds kompleks. Men, men... Er det ikke slik de glade ungdomsårene arter seg for de fleste? (Det var da også en trøst!)

Tredje året på vidundermaskinen har vært ugudelig stressende for noen, men ikke for meg i særlig grad. Jeg tok det mer med ro, tenkte på magesyra og blindtarmen og angrer ikke ennå. Senere på våren, kanskje i mai, men ikke nå. Dertil har jeg for mange bi-interesser som tar overhånd. Jeg er en tilsynelatende uheldelig skriveentusiast, full av fikse idéer og med et aspirasjonsnivå (ord lært i psykologi-timen!) som ville fått de fleste til å rygge brått og dra på skuldrene. Meget mulig de har rett. Jeg er nok en drømmer og fantast, en umulig us uten virkelighetssans. Men jeg vabber faktisk i unnskyldninger:

Den som har begge beina på jorda, står stille¹, men jeg vil framover, oppover og ut. Det banale og trivielle irriterer meg, mens høytsvevende og mykere verdier er mine kjepphester. Jeg lengter mot en narkotikarus av det bedre slaget, mot et himmelrike på jord, mot regnbuen og – ikke minst – mot det smukke kjønn, frelsen og oppstandelsen (bokstavelig talt).

Jeg vil leve livet mens jeg gjør det og elske mens jeg tør det. Senere er det for sent. Jeg vil ha glade minner å tenke tilbake på den dagen jeg forvandles til en utslitt olding. Jeg vil elske og nyte livet. Samtidig vil jeg prøve mulighetene og utfordringene, men jeg vil også oppleve de mørkere hjørnene av menneskets tilværelse, lære meg til å forstå, til å gi opp osv.

En tulling som meg er nødt til å leve i uvissheten av sine mangfoldige svakheter og utilgivelige feil. For det første er jeg forgapt i Mercedes, kapitalens fremste symbol og min store drøm. Eierinstinkt i meg sikler etter denne form for ytre prestisje. Fornuftsmessig fullstendig forkastelig, men noe må jeg jo hige etter. Maktbegjæret i mitt sinn er også skjemmende og skremmende. Jeg suser for ofte fram på de harde ord, og jeg kan hate meg selv neste dag. Det

¹ Iflg Tor Åge Bringsværd

hjelper lite, siden jeg er for feig til å innrømme noe som helst og be om tilgivelse.

Men her skriver jeg side opp og side ned om meg selv som om dette skulle være en vanlig selvbiografi. Det var ikke meningen. Disse tekstene skal handle om godt og vondt. Kjære leser, det vil De øyeblikkelig forstå. Skyld på undertegnede! Der ligger ansvaret og syndebukken lavt i terrenget. Der ligger også en hund begravet, men det er en annen historie...

Unnskyld mine (manglende) manéerer! Selv om jeg skriver utydelig om meg selv, har jeg ikke presentert meg. Der ser De, ærede leser, jeg er en smule distré – i min alder! (Jeg vet at sånt rundtomkring-snakke ikke sømmer seg, men hva skal en stakkar gjøre? Han ber om overbærenhet. Tilgi!) Altså: Mitt navn er Odd... von der Busch! Jeg kommer altså fra de store skogene på Østlandet. Hva? Ikke avbryt voksne folk, gutt, men hva var det du yppet frampå om? Etternavnet mitt? Vel, de sier at navnet ikke skjemmer noen, men meg kaller de Lauken... (Pause) Ikke sitt der og glo, kjæreste leser! Jeg klarer meg fint uten Deres medlidenhet. Jeg bryr meg ikke om De sitter der, komfortabelt og stressløst, mens jeg er kasteball her. Det er forskjell på folk, ser De, forbannet stor forskjell (sa han og gråt en skvett).

Kan vi ikke være dus heretter, de store bokstavene er slitsomme å skrive ned, ser'u, jeg er skjelven i høyre pekefinger... OK? Da vil jeg få betro deg min nyeste kjærlighet i neste kapittel. Dette må du bare ikke gå glipp av. Dette er mote, og du vil vel ikke bli mobbet? Nei vel, da finnes bare én kur, bare det beste er godt nok: Les videre (og glem dine egne, ufullendte eventyr for en stund).

2. The Most Beautiful Girl In The World (Is Not Mine)

I natt drømte jeg vått om henne og meg. I drømme oppfylte hun mitt brennende ønske. Vi pulte til det gikk. Da våknet jeg og smilte i tårer. Hun var ikke min lenger! Men det er vår på alle kanter, og snøen er sørpe blitt. Hun sitter på setet foran meg på toget, denne skjønne jomfru (?) fra Rånåsfoss, gudinnen i mitt boblende blod. Jeg nyter synet av bakhodet hennes, og hun blafrer det blondemyke sjampohåret sitt så det hviler luftig og urørt på skuldrene. Bevegelsen får det til å koke kaldt i meg. Hun er skjønn, en rose blant tistler, fløyel jeg ikke får ta på... Åh, om jeg bare fikk kjenne kurvene i kroppen hennes mot min, leve ut ønskedrømmen! Om hun bare kunne se meg, som gutten hun tenker på, som beundreren av hennes ynde! Jeg mister snart beherskelsen, snart forstanden... Søren óg!

3. Stille Anton og andre himmelporter

En unggutt som meg, velsituert som 18-åring, har mange innfallsporter til himmelrik. Enklest er det å ta en sving innom dass... unnskyld, WC heter det, og nyte en stille Anton i skjul og ensomhet. Doveggene røper deg ikke, de kan holde på dine uanstendige hemmeligheter. Venstreslengen sies å være best, men jeg er ikke så sikker. Er jeg unormal også på disse dulgte stier? Håper andre også er reserverte for en kronglete venstresleng så lenge høyrehånda gjør jobben. Etter noen drag nærmer skjønnheten seg. Jeg blir salig i blikket og skjønner ingenting. Men jeg farer lukt inn i himmelen og kan på denne måten bevare selvbeherskelsen sånn noenlunde bak hver yndige dame jeg ser. Uten kjære, stille Anton ville verden vært voldtekt ut og inn...

LSD-turer blir på det sterkeste frarådet av forståegpåere og menigmenn. Jeg har bare lyst til å forsøke denne porten også, bare én gang! LSD skal visst nok gi følelsen av velbehag, frihet, saftig avkobling, fargevisjoner og skjerpert lytterglede. – Jaaa, her kommer den halvfrelste, idiotiske lille spirrevippen som trass i årelange hjernevaskelsesprosesser tilber rusen fra narkotika. Men etterpå? Dø skal vi jo alle en gang, så... Å leve er enda farligere: Lever du, er du sikker på å dø! Hva med meg da? Usj, glem det gutt, ellers blir du virkelig redd. Begynner du å gruble på evigheten, tar angsten knekken på deg. Det er det bitre vi ikke vet. Men i LSD-rusen vil jeg glemme bitterheten og galskapen, bare oppleve fullbyrdelsen, guddommen, saligheten. I mitt nye, snevre miljø vil de ikke le av meg, men forstå. De forstår!

Jentene kan selvfølgelig også åpne slusen til paradiset for deg. Men er du sjenert, kan du gå og henge deg! Det blir ikke napp da, nei. Står du sjarmerende på krava derimot, og er målbevisst, er du heldig om de ofrer deg billett til sin berg-og-dalbane. Men er du så langt, er du sikret utsikt til orgasmens eldorado. Nyt det! Siden har du uforglemmelige minner og mot til å forsøke deg igjen. For husk at hun er det smukke og sterke kjønn. Du er bare en tøffel-helt, men lykkelig i hennes skjød. I morgen er hun borte.

Sex, ja... hmh... Jeg smaker på ordet, som her hjemme på berget er så farlig, men deilig! Men hvorfor er ordet og innholdet i ordet så vederstyggelig? Til syvende og sist er vi jo alle avhengige av sex for fortsatt å eksistere (slektens gang og alt det der). Sex er fornyelsens nytelse, men også kontakt og – for noen utskjeltes vedkommende – også levebrød. Samfunnets meningsberetigede godtar den feminine kjærligheten, det er uskyldig og romantisk, og kan til nød akseptere kyss og kjærtegn, vel og merke dersom dette skjer privat og diskret, men åpner vi munnen og nevner sex, da tar vi munnen for full. Da skriker moralens voktere (de som ønsker å glemme sine utskeielser?) opp om porno, sensur og at det går an! Skal vi forstå sex som mørkets aktivitet, lik kriminaliteten, som et nødvendig onde? Slik pietisme gremmer meg. Jeg orker ikke å forstå slike fordømmende holdninger. Norske stasborgere kan knapt tenke på sin egen seng etter lysets frambrudd uten å få så øra flagrer. Sykt!

Men, for å være ærlig: jeg er ikke særlig friggjort selv, så langt vekkifra. Det er hyklersk av meg å tale slik i tunger. Men samfunnets sosialisering er min og alles byrde, et uoverstigelig hinder hele livet, et tonn sement å bære for oss flittige, men akk så små maur. Vi er bare krypdyr i samfunnets spindelvev og kan ikke fri oss. Og det er ille å ikke kunne, når man ville!²

4. Pessimisten viser ansikt (og klør)

Men ble du klokere? I så fall ser du syner. For livet er ingen klapp på skuldera! Lever du, er du som sagt dødsdømt. Derfor kan vi bare blåse en lang marsj i hvordan menneskene ødelegger sin klode, sin grønne planet på full fart gjennom et uendelig ingenting og antall lysår. Stakkars framtida, dere! Stakkars oss!

Mens tida går, sliter vi skolens pulter og stoler uten å vente på annet enn eksamen og lykken. Jommen sa jeg margarin! Av oss skal det altså bli gagns mennesker! Vi snyter oss og legger igjen busemenn overalt som håndgripelige visittkort for vårt være, men får vi noe igjen for det? Nei, kjære leser (hvis du fortsatt er der?), nei og atter nei. Vi synker ned i håpets kvikksand og blir der. Vi detter jo før eller siden på ræva allikevel, hva hjelper det å smøre den med solkrem? Sett på denne bakgrunn er det forunderlig bakstreversk at folk ennå kaller seg optimister...

Men optimister skal vi være, alle mann, når vi trygt tygger drøv. Sola skinner og Grete Waitz vinner, James Bond er tøff og det blir måneformørkelse i morra, og overalt finnes usynlig sult og overflod uten nåde, uten rett, uten sjanser. Jeg spør: Er det så rart om tenkere dører nede i pessimismen? Er det så rart at vi sover lenge om morran? At vi synger salmer? At vi hopper bukk med topplua på snei over issen, banner og biter oss i underleppa? Svaret gir seg selv, mener nå jeg, men for egen lettelses skyld ropes det herved ut: NEI! (Basta!)

Som du skjønner, kan jeg også være fanatisk. Brutal. En gledesdreper i uniform. Soloartist. (Vel becommel!) – Men det var egentlig noe annet jeg ville si deg, leser. Det vil forhåpentligvis dukke opp snart, om et øyeblikk. Vær tålmodig og krev aldri det mulige av en umuli'us. Da narrer du bare deg selv, da kommer du til å ende opp som en hysterisk indianer. Men ett råd gir jeg deg: Vær på vakt! Lytt aldri til andres «råd»! De er farligere enn pesten, svartedauen, spanskesyken og hjernesvulster i hop. Glem fødselen i stallen! Syng en sang! Melodi Grand Prix! Og kyss meg bak!

Når tiden faller deg lang, sett deg på golvet og ta katta på fang! (Hadde du ventet en slik fortsettelse på mine betraktninger? Godt, for ellers hadde du

² Sa'n Johan Herman Wessel...

vært gal og et nytt hårreisende eksempel på anarki og gudsførakt, for ellers måtte jeg – til ditt eget beste – dirre med høyre pekefinger i været, ryste på hodet, være alvorlig i blikket og si Fyyy!)

Nå har tida dratt fra oss også. Timene det tok meg å skrive dette (og minuttene det tok deg å lese dem) er borte, borte for alltid. Tenk det: aldri mer skal du få oppleve dette øyeblikket! Aldri mer denne dag! Verre er det at «i morgen» aldri kommer! I morgen er nemlig i morgen i dag! Da begynner det virkelig å bli håpløst...

5. Fjorårets dagboknotater, stykkevis / delt

1/1: Nyttårsforsettet er å vedlikeholde løftet fra i fjor: Ikke drikke sterkere saker enn cola, som jeg mener å ha overholdt ganske bra i året som gikk.

3/1: Bror ordnet med videre sysselsetting etter endt militærtjeneste.

7/1: Hva er en elskerinne? En mellomting mellom en mann og en madrass...

15/1: Var på fest og ombestemte meg: I stedet for å være avholdsmann, satser jeg nå på å være måteholdsmann. Dette av hensyn til – for å sette tingene litt på spissen – å kunne føre slekta videre for mitt sjenerte vedkommende.

21/2: Ett år etter! Jeg sender en god tanke til deg, og håper det er gjengjeldt, om ikke annet så for i kveld.

3/4: Kjørte på en Peugeot bakfra. Små skader på bil og befolkning (fysisk), men bilturene blir stadig større mareritt. Å hoppe av veien i stor fart eller kolliderer setter spor i hodet mitt, og trollet i meg våkner...

8/5: Gjennombruddet som stilskriver kom i dag. Jeg fikk en ren femmer. Ellers var fredagen dominert av intense magesmerter (for tredje gang dette skoleåret). Mageknipet biter og presser fram et innholdsløst mørke. Vil ikke tro det er magekraft, men likevel...

20/5: Det var da dystre ytringer 8/5. Fest på Tangen i kveld også. Ble sammen med Liv; vi danset lenge og klinte tett. Herlig å ha jente igjen.

8/6: 18 år! Ved hjelp av få sekunder ble mange tidligere grenser sprenget. Handlet ei halv ei på Rimi, bare for syns skyld, men slapp dessverre å vise legitimasjon! Hadde god tid på engelsktentamen i dag, så jeg skrev et radikalt essay om likt og ulikt. Leste det høyt på toget for Liv og Hanser'n, og det ble «godt mottatt». Ei eldre dame fro også på smilebåndet...

27/10: Litt av et sprang, hva? Kjørte opp for Bilsakkyndige i dag. Klarte teori og muntlig, men strøk på praksisen, hovedsakelig fordi vi kjørte inn til Oslo. Helvete! Jeg er småforbanna og må vente i tre, lange uker på nytt forsøk... Skal på klassefest i kveld! – Festen ble litt av et kjø! Gratis øl, og utpå natta måtte jeg spy meg i hjel. Moro var det lell, i alle fall tidligere på klokka. På hjemveien hoppet Fiaten ut i veigrøfta og traff en dårlig plassert telefonstolpe. Ingen personskader, men i morra må kjerra på rep.

22/11: Endelig! Etter en dag som utartet til en slagmark for ustabile nerver, kjørte jeg meg opp til eget førerkort. Befriende!

6. 1.april, politiske ytringer og ymse

Tradisjonen tro sprudlet mennesker og materialer i aprilspøkens lune hjørne. Uvilkårlig setter man pris på slik løssluppenhet, og dypt i hjerteroten et sted roterte noe udefinert sakte rundt. Jeg ble rørt til tårepunktet, men også narret, og havnet i gapestokken. Men om det er aldri så galt, så er det godt for noe, pleier forfedre å si. Dagen ga glimt av folkemunnets freske fraspark i rikt monn. Hodene trillet, men aldri har galgenhumoren fått sprake så koselig. Den satt! Og den beit! (Au!)

La oss holde én ting klart, da misforståelser er av det onde: Medlidenhet er ikke min eneste beveggrunn og årsak til innvendig sutring, snarere derifra. Min politiske profil er tydelig utad. Hva som måtte foregå andre steder, i min egen hjerne for eksempel, er helt uten interesse. Jeg er rødlig, nyansene er smeltet sammen i min private, lille støpeskje. Partipolitisk sogner jeg til dyktige menn og kvinner som virkelig kan fenge (oss vanskapte) og denge (samfunnets kvisete rumpe). Av natur er jeg tvesinnet, anarkist og føyelig. Sistnevnte antakeligvis for å unngå bråk: Pasifist er jeg så det ryker fredsduer ut av ørene mine hver vår, og alle mord (uten hensyn til farge, benevnelse eller offerets verdi på Wall Streets barometer) skrumper inn filantropen i meg og gjør meg fortvilEt. Ja, De leste riktig, fullstendig som De skulle, kjære leser, med stor E for empati.

No kjem ymse: Eg er syltynn, radmager, på randen av et skjelett, det har eg ofte høyr, men eg er samstundes glad i mat, mykje mat, mykje meir enn du og andre skulle tru ved fyrste augekast på ein svekling som meg. Men det er ikkje greit å skue bikkja på håra. Titt må ein bite i det sure graset. Diverre. Men trass i alle omsynsledd: Veit du ikkje at sumaren er i kjømda? At blomane veks fram på ny? At Gud er med deg? Vel, godtfolk, då finst det ikkje anna å gjere enn å ta beina på nakken og rymje til skogs, starte på nytt, gjere nye innkjøp. Gud betre, for ein skule! Kva skal ein strevar synest om eit farsland der Peer er idealet (i praksis, som vi alle veit er avgjerande). Det nyttar lite med storebrorsord, det skal eg svelgja på. Så då så!

Uff da, der feis je a Oline rakt i fleisen. Je har aldri hørt på makan, men er heldig. Hu Oline er gem: Skitt la gå, seier ho berre.

7. Sjølskryt det kan lukte av...

I dag fikk jeg mitt pass påskrevet³ av klasseforstanderen. Det ble et gledelig sjokk, og dypt der nede et sted spratt en umulig forfengelig opp, stakk meg i sida og jublet.

³ Mitt skrev påpasset?

For å gjøre en lang historie kort (jeg fikk ikke riktig bestemt meg, ser'u), så skal jeg søke jobb som praktikant i barnehage. Det kreves at jeg vedlegger søknaden en attest fra min lærer. Den lyder blant annet som følger:

«Odd er en intelligent og våken ung mann, effektiv i sitt skolearbeid og med en uvanlig evne til klart å formulere sine standpunkter. Hans ordforråd har ofte imponert meg. – Det som også særpreger ham, er hans sterke sosiale engasjement, og jeg tror at den institusjon som knytter ham til seg, vil få stor glede av hans innsats. Det er mitt inntrykk at Odd er meget godt likt så vel av oss lærere som av sine klassekamerater. Jeg gir ham min beste anbefaling! (sign)»

Les det en gang til! Vidunderlig, ikke sant? Hm! (ment som et hovmodig kremt) Nei, ikke le... Nåvel, jeg er i toppform i dag, til tross for et vedvarende, tungt regn som værguden har funnet det for godt å skylle ned over meg og kjente i hele dag.

Janteloven er herved brutt. Fy skam meg? Er jeg pent nødt til å stille meg i skammekroken fordi jeg tror jeg er noe, nemlig Odd, et menneske? Jeg har usvikelig tro på meg selv og evnene mine (om enn ikke alltid på viljestyrken). Kan det være så galt? Ærlig talt? (Hvorfor svarer du ikke?) – Janteloven undertrykker mennesket på samme måte som politikken og religion, og hver den som setter seg opp mot disse autoriteter, er å betrakte som helter. Kjære leser, du har nå æren av å lese ord fra en helt, en hverdagshelt riktig nok, men allikevel: En lys, levende helt! (Det var da enda godt, for i all viraken må vi ikke glemme at en levende feiging er bedre enn en død helt.)

8. Eksamensstri og puggetid

Torsdag 3.mai var det duket for første eksamensdag. På menyen stod norsk hovedmål; jeg skrev om en tale av Nansen. Kvalm var jeg, og trøtt. Det var vanskelig å sette i gang, jeg orket lite og ytet en heller svak prestasjon denne ilddåpsdagen. Føler vel at jeg sviktet både troen på meg selv og min personlige ære.

Jeg dropper dette emnet før jeg ødelegger stemningen enda mer. Da vil jeg mye heller fortelle om dagen derpå, om nynorskstilen jeg skapte da. Her ble jeg fornøyd med meg selv, med den litterære verdien, med tolkningen og språket. For ordens skyld: Jeg valgte den litterære oppgaven, en analyse av utdrag fra Else Breens novelle «Rød pung». Teksten likte jeg, og jeg falt for fristelsen. Lærerrådet lød: Velg aldri en litterær besvarelse til eksamen! Jeg var dum og gikk rett i revesaksa, men er storfornøyd, og har prima forventninger til karakteren. – En av årsakene til himmelspranget fra torsdag til fredag, var trolig at en ustø rutine begynte å ta form, at erfaringene fra torsdagen ble nyttet til egen fordel, og at den bastante nervøsiteten derfor hadde raknet noe. Livet går videre, og jeg lærer å leve med det.

Lørdag og søndag ble bortkastet i pugging, strevsom gjennomlesing av stensiler i kilovis, skumlesing i beste fall. Resultatet lot ikke vente på seg: Vonde ryggmuskler og skuldre. Lesestillingen var kanskje ikke særlig forskriftsmessig, der jeg halvå bakvendt i sengen min, støttet opp av en tilfeldig sammenkrøllet dynebunt og ei tynnslitt hodepute. Årsaken til den slags (selv-)tortur var mandagen derpå; da stod sosialfag på tapetet. Jeg satte tenna i tapetet, bokstavelig talt for full musikk. Av forståelige grunner kommer dette neppe til å gjenta seg. Brent barn skyr som regel ilden, og jeg er regelmessig i så måte.

Det var med nød og neppe og etter voldsomme samvittighetskvaler at jeg i siste liten ga meg selv tillatelse til å ta fri på lørdagskvelden. (Mer om denne utskielisen i neste kapittel. Og var jeg deg – noe jeg selvfølgelig og heldigvis aldri blir – ville jeg fulgt med så det brakket i ugleøynene mine... Risikoen for varige mén er akseptabel.)

Dermed var også artium i hovedfaget unnagjort. Vi satset alle på A-emnene (barneoppdragelse og kriminalitet), eller i nødsfall på B-emnene (det kommunale selvstyret og ideologier), og var livredde for C-emnene (distriktsutbygging og miljøvern). Da var det jo en selvfølge at vi fikk C-emner! Ved litt nærmere mysing var distriktsutbyggingsoppgavene mindre frastøtende enn antatt, og en lettelsens jubel boblet mer eller mindre innvendig og skjult. Tross alt var jeg heldig. Oppgavene var enkle og entydige. Så er det opp til sensor å være enig. Å, jeg kan ikke vente! (Tripp, tripp – jeg kan ikke stå, dvs sitte, stille.) Det er en umåtelig frihetsfølelse å ha det overstått...

Nå lengter jeg bare til at russefeiringen setter inn for fullt. Jeg må unnsnippe muntlig eksaminasjon (les: tortur, ikke så mye i ilden som i prøvelsene forut for hjertebanken). Ellers er det på'n igjen, og jeg kan da først som sist ta kvelden. Men uansett må jeg opp i tysk skriftlig om fire datoer. Stokkemann, denne omtenkssomme, uortodokse mann i grådress og turnsko, har gitt oss den siste salve, gode råd foran porten og en huskeliste. Min takknemlige tanke sendes ut over eteren, men når neppe fram (hvis ikke telepati er sant). Takk for tre år! Dette er en takk til alle lærerne, dere er ikke så verst likevel. Det må dessverre bare være over før jeg kan erkjenne denne min egen, lille sentimentale oppsummering.

9. Et pust i bakken

Før festen var et faktum, tvilte jeg sterkt på dens positive virkning. Nå etterpå begynner jeg å ane omfanget av pågangsmotet den ga meg. Den hjalp meg til å overleve søndagen og mandagseksamen. Den var et nødvendig pusterom for en ambisiøs artiumstraver med problemsøle opp til knærne. Stakkars mann (gutt), sier du kanskje, og jeg er enig: Stakkars meg! (Bu-hu)

Jeg var sjåfør og holdt meg tørr. Etter en lite vellykket oppvisning i bilkjøring for damene i baksetet (jeg dreit meg loddrett ut, men uten å gjøre skade på veikant, materiell eller brisne personer), og etter en arrogant men uforskyldt overseelse av kjentfolk, deriblant en nedtrykt fotballspiller etter tap på bortebane, kom vi noenlunde helskinnet fram til selskapsvertinnen pluss disipler, inkludert hennes prisverdige og atmosfæreskapende festmann Jens. En artig skrue.

Forut for min tid som jeg daglig er, var jeg i stand til å forstå at om detaljene skulle bli husket, måtte jeg føre timebok. Språket føyde seg pent og pyntelig etter crazy-stemningen i lufta:

«19:55 – Nokså temmelig alright liv nå, alle ler og drar seg i snørra, ellers bra. Kjenner bare halvparten av folka her + noen til, men lever i håpet...

21:17 – Det har nu været ganske livlig & svettstomt her, ingen grunn til å legge skjul på fakta. Tvert ifra. En gjeng ballonger fløy veggimellom og bikkja så gæærn, da veit du! (Sa'n pus.)

22:10 – Folka vil ha på mykje ljøs, men som den prinsippfaste agitator jeg i bønn er, motsetter jeg meg enhver slik kverulantgjerning. Endelig har stearinen overtatt stuebelysningen og alle sjeler gleder seg, i hvert fall min. Da er det beste bra. Livet begynner å få et daft preg over seg.» (Sitat slutt)

Mer ble ikke nedtegnet der og da. Jeg hadde kanskje annet å gjøre og stå i med, bl.a. dans, lett slentrende konversasjon på de underligste steder og måter, ballongtramping, bløtkakespising, og i uklanderlig discjockey-stil informerte jeg herskapet om de alltid så viktige drikkereglene⁴. Av frykt for at enkelte lesere aldri tidligere har fått med seg disse, serverer jeg dem her:

- 1 – Drikk aldri alene!
- 2 – Meld alltid fra hvor og hvorfor du drikker.
- 3 – Gi deg aldri til å drikke store kvanta uten at du er i form.
- 4 – Vis respekt for SEX(ti) og SEX(ognitti) og dens berusende virkninger.
- 5 – Spar på kreftene. Søk hjem i tide. Grav deg ned om nødvendig.
- 6 – Hold barskapet fullt til enhver tid, og ta det med, selv på korte turer.
- 7 – Ha med kart og kompass, korketrekker og oppdragelse.
- 8 – Drikk heller mange drammer i jevnt tempo enn å spurte over noen få.
- 9 – Snakk med kjentfolk før du prøver et nytt merke og lytt til deres erfaring.
- 10 – Søk dass i tide. Det er ingen skam å spy.

10. Søttende mai!!

Å fnys! Jeg var forbannet, jeg knurret og glo-så på folk. Det verste som tenkes kunne, var skjedd: Mitt eksamensparti kom opp i norsk muntlig. Om så

⁴ Ukjent kilde, dessverre

skjedde, skulle jeg henge meg, hadde jeg fortalt folk. Naturligvis ombestemte jeg meg.

Vi bet negler og forsøkte å holde en stødig profil av sinn og legeme. Jeg var heldig og opprettholdt karakteren, selv om jeg måtte lese og oversette et gammelnorsk stykke om dronning Ragnhild som drøymde draumer store og var spók at viti... Men så var det plutselig over: Vi var ferdige med skolen, med gymnaset, med eksamener. Vi visste at dette måtte feires, om nødvendig med hæla i taket og hue i do.

Da klokka slo fem, dro vi på turné i vår russerøde Transit for å vekke lærerne. Noen hilste i pysj og studenterlue, andre fant vi ikke. Stokkemann ba oss inn på fenalår og flatbrød. I gjengjeld inviterte vi ham på russefrokost klokka sju. Han kom.

Toget var neste post på programmet. Vi stilte opp i rad og rekke. Regnet høljet ned. Vindkastene blåste vekk vårt siste snev av fornuft. Vi skrek og hoiet, dreit oss vanntett (?) ut foran tusen, sultne publikumsøyne. Vi var rare marsboere med slitne bein og verk i ryggen. Småunger dro oss i skjørtet etter russekort, og fra podiet lød patriotismen i rødt, hvitt og blått.

Festdagen avsluttet vi hos en klassefrende. Jeg drakk ei halv ei, men ølet hadde spysmak, og kort etter krabbet jeg opp i sofaen og blundet. Halv to våknet jeg i ørske og var stedvill. Men da herskapet hadde orientert og beroliget meg, kom drømmen deilig tilbake.

Jeg våknet med en stor revne i buksebaken. Så var *det* ingen drøm. Skjorta ble knyttet rundt lendet for å skjule skammen. Selvfølgelig ønsket jeg ikke å nytte kollektive transportmidler med et digert høl i ræva. Hjemturen måtte skje diskret. Vår røde, perversmalte Transit gjorde jobben. Men jeg, rastløs, ville ha ny bukse...

Etterord

Odd Løken debuterte litterært med diktsamlingen «Homo sapiens», hvori inkludert små novelletter (som han kalte sine korte prosatekster), på Kulturforlaget BRAK i Kongsvinger i april 1980. Flere av hans tenåringsdikt og –tekster kunne av plasshensyn ikke bli med i denne hans personlige ungdomsantologi. Disse utgis nå i stedet; bedre sent enn aldri!

Hans ungdomsdikt og –novelletter har egne kvaliteter, selv om de ikke er lyriske høysanger. De bærer bud om kommende meritter på språkhimmelen, men de er først og fremst en tenårings uttrykk og opererer på en tenårings følelsesdybde, som det i etterpåklokskapens skjær er lett å avfeie – eller feie under teppet... For den unge voksne derimot er det blodig alvor og såre klanger i ærlig tale. «SOLVIND» er full av slik ungdommelig poesi.

Odd Løken ga ut «Kransen sluttes» i juli 1980 på eget forlag, til minne om ei venninne som ble drept i veitrafikken, og deretter startet han utgivelsen av det litterære magasinet Oasen. I 1984 utga han diktsamlingen «Sakte, sikkert» på Kulturinstitusjonen Piivv. Han har også utgitt kassetten «Tåke» med elektronisk musikk på samme kulturinstitusjon i 1987.

red.

Antydninger

- HVIS JEG: Uovervinnelige hindringer i veien for å finne sin egen identitet
VED BÅLET: Ilddåpens gåte begynner å konkretisere seg i den uskyldiges lengsel
IAKTTATT: Forståelsen av at barnet er helt menneske, i motsetning til voksen tilgjorthet
Á LA IBSEN: Gymnasial kjedsommelighet over analyse av de 4 «store»
ADIOS COMPAÑERO: Den revolusjonære røst fra gutterommet
ORIGINAL: Være annerledes i tenårene er smertelig (!)
AIPOTU: Omvendt Utopia; framtidsdrømmen er et jordnært småbrukerliv
ALTERNATIV: Valgets kval er det samme i dag som før, er det ikke?
ANONYM ÅPENBARING: Forsøk på å skrive så intetsigende at folk kan tro det er viktig...
ARBEID: Marx er kanskje enkel å ty til, så lenge egne erfaringer er få?
BALLADE: Indre motsetninger gir mening...
MARERITT: Gymnasial natte-uro før en livsviktig og uvesentlig eksamen...
MED 18 ÅR PÅ SAMVITTIGHETEN: Et improvisert prosavers som nesten treffer lyriske strenger
DAGEN DERPÅ: Macho helgeliv for den som vil være med i gjengen, er ikke noe for pyser!
PÅ GLATTISEN: Polemikk mot religiøse tendenser til én sannhet
ELEGI: En klagesang der etterpåklokskap og anger får spillerom
EN DAG I JUNI: Sorg over tapet av den første Kjærlighet
EUGEN: Moralsk epos om forfeilet barneoppdragelse og en formening om tydelig årsakssammenheng...
FUGLEN HAR FLØYET: Stille vintermorgen i familiens skjød med dramatik i det ubetydelige
GERILJAKRIGEREN: Den skrivende sofarevolusjonæres selvbilde
GJEMSEL: Livsfølelse ved inngangen til de myndiges verden
GJENGSIJARGONG PÅ UMORALSK AREAL: Gode slang-uttrykk sier mer enn hundre ord
KJÆRLIGHET PÅ PINNE: Punchline om kjærlighetssorg
KJERKEROCK: Refsende vise om samfunnets overdrevne materialistiske verdier
ØYE FOR ØYE, TANN FOR TANN: Macho-parodi med voldsinnslag
VREDENS HÅP: Utløp for ungdommelig frustrasjon
I KVELD: Erkjennelsen av at livet ikke er uendelig, begynner å murre i bakhodet
VILJE: En advarsel mot å være for opptatt av kunnskap, i motsetning til intuitiv følelse av rett og galt
PROLOG: Kanskje opptakten til en ny, vakker kjærlighetshistorie?
SISTE VINK: Inntrykk av Merethe fra boken «...løp plutselig ut i veien...»
SITUASJON II: Der det ene negative skygger for all verdens positivitet...
STILLE SKRIK: Hyperdiktet er Løkens oppfinnelse fra 1990-årene (bonus!)
TÊTE-A-TÊTE: Et dramatisk dikt om Gud, som bare støtter dem som bestemmer hvem Gud skal støtte
TRE KVARTER PÅ HYBEL: Status gjøres ubesværet opp etter en kveld på byen
TÅKEVANDRING: Kanskje lever vi, som Sisyfos, livet i ring?
ARBEID SOM LIVSLØGN: En tiltagende, nagende følelse av at vi kan ha misforstått noe i livet?!
DRÅPER: Tiden synes å renne bort mellom hendene våre, som gir en nagende uro...
HØRER IKKE: Det brutale kuppet i Chile i 1973 sjokkerer den som får kjennskap til det og Victor Jaras skjebne
STILLHETEN: Ensomheten kan gi hallusinasjoner og tunge tanker som ellers lett kan ristes av...
VINTERVEI: Trafikktragedier rører en sart sjel, selv om poesien halter litt og formen er uheldig...
NEDTEGNELSER I EN LYSERØD RUSSETID: Fortløpende tekster skrevet våren 1979 mot en uviss skjebne som russ...